

LOOTUSRINGI JUHT

KARSKUSKASVATUSTÖÖ AJAKIRI

November 1929.

Nr. 2.

II aastakäik.

TOIMETUS: J. Elango, P. Kochtitsky, H. Roos.

VASTUTAV TOIMETAJA: H. ROOS.

VÄLJAANDJA: EESTI ÕPETAJATE LIIT.

Ilmub koolitöö kuudel, kuus korda õppeaastas. Maksab: aastas—50 s., üksik number—10 s.
Toimetus ja talitus: Tallinna, Rataskaevu 22. Telef. 14-63.

Pisiasjad.

Hans Roos.

Sageli on küsitud minult kirjandust kõlblus- ja karskusküsimuste käsitlemise üle. Olen vastanud, et suurimaks ja rikkaimaks materjalide allikaks on meile ümbritsev elu ise ja selle kajastus kirjanduses ning ajakirjanduses. Kord demonstreerisin ise ühte karskussisulist tundi, mis baseerus tervenisti ajalehtede ainetel alkoholi pahede üle. Säälsin ma näidata kuidas ajalehe iga kirjutist alkoholi pahede üle võib kasutada lähtekohaks järgnevale arutelule ja elamuste süvendamisele. Pääle selle pakub õpilaste elu kooli ühiskonnas lõpmata palju materjali kõlblusküsimuste käsitlemiseks, millest paremat ma kustki ei leia. Õpilase elu tänaval, õues, vahetunnis ja tunnis, kodus ja avalikkudel kohtadel — see on see õhkkond, kus õpilane elab ja mida peame kasutama tema kõlblise meelsuse loomiseks. See elu on täis pisiasju, millest kujuneb inimese psüühika, tema harjumused, tema elusuhtumine ja kogu maailmavaade. Ja just neid *pisiasju* peame kasutama inimese kujundamiseks.

Et otsida tuge autoriteedis ja pakuda ühtlasi ka kirjandust selle harastajaile, siis nimetan ma ainsa autori, kuid tööpoolest ka juba usaldatava autoriteedi moraalpedagoogika alal. Ma nimetan *Fr. W. Foersteri Jugendlehre* — raamat täis rikkalikku materjali ja metoodilisi näpunäiteid. Foersteri nimi ja raamatu paksus (üle 700 lehekülje) vastutavad selle eest.

Kuid kui lugupeetud ametikaaslased arvavad, et Foerster materjali hankimisel kõlblusõpetuse tarvis on teisel arvamisel nende ridade kirjutajast, siis eksivad nad. Metoodilistes küsimustes

võib esineda eriarvamisi, nagu see selgub minu varstiilmuvas „Kõlblusõpetuses“. Foersteri seisukoha selgitamiseks esitan temalt mõned näited. Ta lausub: „Kõlblusõpetuse väärtuslikuks metoodiks osutub *harjumuste* tekkimise õpetus. Kui palju raskeid eksimusi esineb inimelus, mille viimaseks põhjuseks on ainult väikesed kontrollimata harjumused, mõtlemata teguviisid. Need eksimused on tagajärjeks elutundmise puudusele; siin ei tunta milline tähtsus on pisiasjal niihästi hää kui ka kurja teo kujunemisel. Siin tuleb kasutada moraalpedagoogilist põhimõtet lihtsa manitsuse asemel. Tuleb leida reaalelu vankumatud seadused ja esitada abinõud enesekasvatuseks, mille abil harjutuste kaudu *pisiasjade* mõju kindlustame oma elusaatusele“.

Foerster annab just pisiasjade harjutamisele suure tähtsuse: „Kellel teie seast on kalduvus maiustamiseks, see võib seda otseteed selleks kasutada, et omandada enesele raudne tahe. Ta pangu oma töölauale maiustusi, vaadaku neid, aga jätku nad puutumata. Kui võib lövi, kes on loomult röövloom ja kes ei tea milleks tal vaja enesevalitsust, kui võib teda dresseerida selleks, et ta ei murra tema lõugade vahele pistetud inimese pead, siis võib vist inimest küll nii kaugele viia, et ta kõike ei söö, mis satub ta kätte“. — Kes oma tahet harjutab igapäev väikestes asjades, see suudab vastu panna suurtele küsustele. Edasi ja edasi lausub Foerster:

„Sel teel õpib noorsugu tarvitama konkreetseid abinõusid ja teid, mille abil püstitada kõlblist ideaali tõelisse ellu ja õpib seeläbi tundma suurt elu-pisiasjades“.

Märkmeid kooli karskustööst Nõukogude-Venes.

Mida rohkem koolikasvatustöö tähtsusest arusaamine levib, seda rohkem hakatakse sellele karskustöö alale tähelepanu pöörama. Igal maal. Ja õigusega. Keeluseaduse-maad näitavad, et tee keeluseadusele läheb kooli kaudu.

Ka Nõukogude-Venes ei ole alkoholi-probleemist palja dekreediga mööda saadud, kuigi lühiajaliste tähtaegade määramisega püütakse rutem kui see elus teostatav edasi saada.

Selles mõttes on huvitav jälgida kirjutisi Nõukogude-Vene lehtedes üleliidulise karskusnädala puhul, mis Moskva ringkonnas 15. kuni 22. sept. kestis.

Pealkirja all: „Vahetus (noorpõlv) peab olema karske“, kirjutab „Üçitel'skaja gazeta“ nädala puhul järgmist.

Selle kampaania (nädala) hiigla tähtsus sotsiaalses ülesehituses on isenesest selge.

Juba 1926. a. avaldati rahvakomis-saride nõukogu määrus, milles muu seas märgiti: 1) viia kõikide astmete ja tüüpide koolides programmidesse põhiteadmised alkoholi kahjust, 2) muretseda vastavaid õppevahendeid ja kirjandust, 3) välja töötada alkoholivastase propaganda töökava lugemislauadade, tööliisklubide jne. tarvis, 4) otsida võimalusi perioodilist kirjandust maksimaalselt alkoholivastase propaganda huvides ära kasutada jne.

Lisatakse aga kohe juurde, et kolme aasta jooksul sellest ainult „üht-teist“, ja sedagi apteegi-moötudes, olevat ära tehtud.

Üle aasta tegevat oma suurt tööd üleliiduline alkoholivastane ühing. Sellesse töösse olevat ka lapsed tõmmatud. Viimase 6—8 kuu jooksul olevat mitmesugustes tööstuslinnades ja küladel peale 200 massilist laste alkoholivastast demonstratsiooni olnud.

1929.—30. õppeaastal olevat ette nähtud suur alkoholivastane töö koolides, mis kokkuvõttes järgmises seisaks:

1) ühe kuu jooksul (!) töötatakse välja programm ja töökavad alkoholivastaseks võitluseks I ja II astme koolides, kui ka alkoholi-vastase teaduse laialilaotamise süsteem, meetod ja vorm, 2) uuesti väljaantavatesse õpperaamatutesse võetakse sisse tähtsamad alkoholivastase propaganda põhiteadmised,

3) õpetajate suvekursuste kavva võetakse alkoholivastane propaganda, et õpetajad ise oleks järgmiseks sügiseks ette valmistatud, 4) 1929. a. sügisest peale viiakse kõrgemate pedagoogiliste ja arstiteaduslikkude kutsekoolide kui ka tehnikumide ja erikursuste kavva tarvilikkude alkoholivastaste teadmiste õpetus, 5) rahvakomissaride-nõukogule esitatakse seadus-eelnõu, mille järele neid vanemaid trahvitakse, kes oma lapsi joomisele meelitavad.

Viimase aasta jooksul olevat alkoholivastane kirjandus suuresti kasvanud, kuid selle hulgas olevat ka palju sajabrotsendilist pahna.

Alkoholism kui kasvatuslik probleem ei olevat sugugi uuritud. Meetodilist kirjandust, kuidas alkoholivastast haridust ja kasvatust läbi viia, ei olevat.

Aktuaalsemaks ülesandeks olevat praegu — organiseerida laialist seltskondlikku arvamist, iseäranis arvurikka kasvatajate-pere oma.

Olevat tarvis realselt, tuntavalt aidata rahvavalgustajat ta alkoholivastases töös. Rõhutatakse, et lastele, kui ka õpetajatele olevat vaja alkoholivastaseid *teadmisi*. Saadakse aru, et see kõik nõuab raha. Nõutakse, et tempo nende asjade läbiviimiseks võimalikult kiire võetaks ja — et ükssteist tehtust, tehtavast ja kavatsetavast informeeritaks.

Küsitakse, kas on vastavates organites läbitöötatud õpetajate isiklise karskuse küsimus. (Kuidas lugu meil?).

Tähendatakse õigusega, et kui me kõrvaldame tööst joodikud auto- ja rongijuhid, siis peaksime veel karmimad nõuded esitama sellele, kelle kätte usaldame kümned noored elud ja sotsiaalsed võimalused.

Kuidas aga lood sel alal praegu on, selle kohta saame aimu järgmisest faktist. Moskvas 30. maist kuni 1. juunini s. a. ärapeetud üleliidulisel alkoholivastaste ühingute nõukogu koosolekul olnud 127 saadiku hulgas 53 töölist, 54 arsti, 2 perenaist jne., aga õpetajaid — ainult üks! (Tuuakse „haruldase“ selt-simehe nimi ja aadress.)

Olevat aeg see „traditsiooniline vaade“ jätta, et alkoholism ainult meditsiiniline probleem, arsti asi, on. Veel roh-

kemal määral on see kasvatusline probleem alkohoolismi-ideesid täiskasvanute juures tuleb enamail juhtudel lapsepõlvest otsida. Aga lapsepõlv on kõige parem aeg igasuguseks profülaktiliseks (ärahoidvaks) tööks.

Kuni 1928. a. lõpuni olevat pedagoogiline kirjandus väga vähe alkohoolivastaseid materjale ilmutanud. 1929. a. peale olevat asi ses suhtes paranenud.

Lõpuks nõutakse, et alkohoolivastasele liikumisele õppiiva noorsoo hulgas käesoleval õppeaastal maksimaalne tähelepanu kindlustataks. —

Õpetajate karskuseksami kava.

„Lootusringi Juhi“ mulluse aasta käigu 5-das numbris puudutasime mõne sõnaga õpetajate karskuseksami küsimust, soovitudes sellele tegevusalale tähelepanu omistada. Vahepeal ongi küsimus olnud E. Ö. Liidu karskuskasvatustoimkonnas kõne all ning leidnud soovitavas suunas lahenduse. Toimkonna koosolekul 9. mail 1929. a. võeti alamaltoodud määrustik ja kava ühemeelselt vastu ja otsustati õpetajakonnale teatavaks teha.

Loodetavasti ei jäta karskusmeelsed õpetajad juhust kasutamata kavas nimetatud teostesse süveneda, kust võimalik leida mõndagi värskendavat ja huvitavat oma silmaringi ja kogemuste laiendamiseks.

Ühtlasi olgu kõigile asjast huvitatuile teatatud, et kõiki kavas nimetatud teoseid saab tellida E. Ö. Liidu karskuskasvatustoimkonna kaudu. Eriti soovitav oleks, et kõik kavas nimetatud teosed muretsetaks koolide ja õpetajate ühingute raamatukogudesse.

I. Üldmäärused.

1. Õpetajate karskuseksami sihiks on viia õpetajaid karskustöös süvenemisele ja karskuskasvatuse ning õpetuse metoodika põhjalikumale tundmisele.

2. Käesoleva määrustiku alusel korraldab karskuseksameid E. Ö. Liidu karskuskasvatustoimkond.

3. Eksami õiendajaid eksamineerib kolmeliikmeline komisjon, mille juhatajaks E. Ö. Liidu karskuskasvatustoimkonna juhataja (või tema asemik) ja

Nagu ülaltoodust näha, on koolikarskustöö Nõukogude-Venes alles algamas. Selle peale vaatamata on seal nii mõnedki mõtted liikvel, mis meilgi täit tähelepanu nõuavad. Nii õpetajate isikliku karskuse küsimus, avaliku arvamise loomise propaganda, karistus vanemaile, kes lapsi jooma meelitavad jne. Ka meil peaks sellele tööle palju kiiremat tempot nõudma, kui me, näiteks, Soomele tahame kunagi järele jõuda!

J. Tõlp.

mille liikmed igakordselt määrab E. Ö. L. k-toimkonna juhatus.

M ä r k u s: Komisjon võib töötada ka kahe liikme koos olles, nende hulgas juhataja.

4. Eksami käik ja tulemused protokollitakse.

5. Igauks, kes eksami õiendab, saab sellekohase tunnistuse, mis varustatud eksamikomisjoni esimehe ja liigete allkirjadega.

6. Eksami õiendajailt ei võeta mingisugust eksami maksu.

7. Eksamikomisjoni tegevusega mitterahuloleku korral vaatab protestid läbi ja teeb lõppotsuse E. Ö. Liidu karskuskasvatustoimkond.

II. Nõudmised.

1. Prof. V. Voionmaa: *Yhteiskunnallinen alkoholiikysymys* või dr. R. Wlassak: *Grundriss d. Alkoholfrage*.

2. Prof. J. Bergmann: *Geschichte der Nüchternheitsbestrebungen I ja II* (üldjoontes).

3. V. Ernits: *Karskusliikumine Eestis* (Koguteos „Eesti maa, rahvas ja kultuur“ — lhk. 1166—1182).

4. A. Elango: *Noorsookarskustöö Eestis*.

5. J. Elango: *Vabatahtlik lastekarskustöö*.

6. Dr. R. Smola: *Erziehung zu gesunder Lebensführung*.

7. Kodus läbi töötada kirjalikult mõni eksamikomisjoni poolt hääkskiidetud eriküsimus.

8. Anda proovitud või pidada lootusringi näitekoosolek.

Isetegevusest lootusringis.

Mitte ainult õpetada tundma vaenlast ja hoiatada selle eest — sellest oleks vähe lootusringi töös. Teadmised omandatakse põhjalikumalt, kui õpilased ise tegutsevad materjali täiendamisega ja läbitöötamisega. Veel tähtsam aga — õpilased peavad leidma omale, lisaks harilikule koolitööle mitmekesiseid huvitavaid tegutsemisvõimalusi, et nad huviga andunult unustaks mõtteski kõrvalekaldumised ulaellu ja suurtena otsiks sama huviala kodus ja seltskonnas, vahelduseks kutsetööle.

Harilikumaist töövõtteist on koosolekute korraldamine, kus õpetaja ettekandjaks. Samuti tuleb aga korraldada koosolekuid, kus õpilased ise esineks ettekannetega, nagu ka ise juhataks koosolekuid, mõttevahetust, protokolliks jne. Ainet refereerimiseks võiksid kas ise valida ehk antud teemasid oma vahel jagada. Tööst peaksid osa võtma, vaheldudes, kõik liikmed. Aine kogumiseks tuleks kasutada ajakirjade ja ajalehtede bibliograferimist, tuleks läbi töötada mõni küsimus ilukirjanduses, koguda statistilist materjali ja vaatlusi kohalikust elust jne. Lisaks sõnale ja kirjatööle püütagu kokkuvõtteid graafiliselt teha, mis töö süvendamiseks tähtis, selgema pildi asjast loob ja kui meeldiv töö iseenesest huvi pakub. Samuti olgu üksikuile ülesandeks märkida kohalise elu kroonikat, kus kajastuks kultuuriline elu, majanduselu omapärasusi, märkimist väärivaid sündmusi, samuti ka joovastusainete tarvitamisega seotud nähteid. Kui on vanemaid õpilasi, võiks anda ülesandeks koduümbruse kõigekülge tundmaõppimise, jaotatult õpilastele, aasta jooksul (rahvas, majandus, loodus, keele omapära, kombeid jne.). Sarnased ettekannete õhtud või pärastlõunad peaksid kavakindlalt korraldama.

Tuleb õhutada, et õpilased ise omal jõul telliks, rühmitudes aineliselt, ajakirju ja raamatuid, mille valikuks õpetaja abiks olgu. Oma nimel juba noorelt postisaamine on kindlustuseks, et ka vanemas eas ei unustata tellimast ajakirju, ajalehti, raamatuid. Ajakirjust ja raamatuid saab omakorda refereerimiseks materjali, aga ka võima-

lusel ise tellimist ja kasutamist korraldada on kasvatav mõju.

On väga ilus komme, kui õpilased kooli ruumide ja ümbruse ilustamiseks kõige külgselt kaasa aitavad. Ilustades ja käepäraseks tehes koolielu, teevad nad seda ka kodus lastena ja hiljem oma kodu loomisel. Lilled ja akvaariumid akendel, pildid seinadel, puud kooli õue ilustuseks — selleks ei ole raskusi, kui andutakse asjale.

Et õpilaste ettevõtted ka vähemate kuludega seotud, siis on ka kassa vajalik. Summasid tuleks saada samal viisil, nagu hiljem seltskondlikes töös seda vanemas eas tuleb teha: vabatahtlikult määratud liikmemaks (alammäär olgu õige väike, kehvemate pärast), oma kirjandusõhtute („peo-õhtute“) korraldamine, „loteriid“ kodus ringkonnas jne. Toetajaiks ja osavõtjaiks peale kaasõpilaste ja kooli pere eriti endised õpilased ja lastevanemad.

Töö-õhtud mingi erilise ülesandega vahete-vahel, koosviibimised ettekannetega, spordi-harjutused ühisel (omal) platsil ja mõned huvimatkad lähemasse ümbrusse mitmekesistavad niivõrt tegutsemist, kui selleks aega leidub peale jooksva koolitöö täitmise, milleks õpetajal-hooldajal reguleerivalt tuleb teutseda.

Selle kõige väljendus ja koondus peaks aga toimuma iga koolis oma ajakirjas, mis tuleks odaval teel paljundada. Kooli ajakiri on ilusam väljendaja õpilaste isetegevusest ja vähemaiski kooles teostatav, kui aga õpetaja juhtivalt kaasa aitab ja osavõttu õhutab. E. O. Liidu K.-Toimikonnale saabunud kooli ajakirjust tõendab, näiteks, Saaremaalt Pidula 4-kl. algkooli ajakiri „Kiir“, et ka nooremis aastaiski saadakse sellega toime. „Kiiri“ üksiknumbri neljal hektografeeritud leheküljel on aset leidnud huvitavad mitmekesised kirjutised: näidatakse tabavalt lootusringi ülesandeid ja karskuse vajadust sidumata ja seotud kõnes, kutsutakse osavõtma võistluskirjutisest, soovitatakse toita talvel linde, luuakse naljatilke, küsimusi, vastuseid ja — eht saare rahva huumoriga kirjutatud vesteid. Kus aga viies-kuues klass ehk koguni täiendusklassid olemas, seal on juba küllalt jõudu. Nii on eriti hu-

vitav Hageri alg- ja täienduskooli lootusringi ajakiri „Säde“, mille saatesõnas toimetus määrab ajakirja ülesande: „Meie „Säde“ olgu peegel, kust meid nähakse, kuid millest meid hinnatakse ja millest meie ise ennast julgeme otsida ja vaadata“. Ajakiri sisaldab õnnelikult ja omapäraselt illustreeritud ja sisult väärtuslikke luuletisi, jutustusi ja artikleid.

Sarnaseks peegliks saavad tõesti kooli ajakirjad, kuhu õpilased paigutavad oma võime ja huvide ilma ja mis

on ilusaks peatükiks kooli ajaloost kooli raamatukokku jäädes järeltulejaile. Tegutsejad ise aga viivad kaasa ilusaid mälestusi ja samuti tahte eluski tegutseda. Olgu kõigis kooles lootusringide töö mitmekesisstatud, selle koondus aga kooli omas ajakirjas.

Ja ärge unustagu ka ükski kool saatmast E. O. L. K-toimkonnale oma ajakirja, nagu ülevaateid omast mitmekesisest tööst, et neid jagada teistega.

P. K.

Töö lootusringis.

Joomakombed tulevad kaotada.

1. Vanu kombeid ja nende tekkimine.

Teretusviise mitmete rahvaste juures ja nende tekkimise oletusi. Kombed — traditsioonideks muutunudena. Nende hinnang tervise, kõlbluse ja muutunud kultuuri seisukohalt.

2. „Terviseks“ joomise komme.

Selle tekkimine oma aja eksiarmamisest, mil viina „eluveeks“ peeti. Alkoholi joomine — kui tervise hävitamine. Joomine „terviseks!“ kui komme, mis üldse ei vääri alalhoidmist (söömine ja joomine kui füüsiliste nõuete rahuldamine, millega vajaduseta liialdada ei tule). Alkoholita joogid neil „tervise“ joomistel — esimene ja vajalikum uuendus iganenud kombes.

3. Viin perekonna pidudel ja tähtpäevil.

Ristsed, pulmad, matused j. t. sündmused perekonnaelus, kus alkoholi naukimine eriti moes ja inetu lärmitsemine, rõvedused ja kaklused häbituseks asja talitusele. Uue aasta õnnesoovid j. t. tähtpäevad — samuti rüvetatakse alkoholiga. Pühadeaegsed joomingud ja söomingud — kui kahjulikud tervisele ja häbitavad inimesele. Õnnetused neil korril. Alkoholita joogid lauale.

4. Töö ühenduse joomise

Töö hakatiste ja lõpetiste pidustamine viinaga. Talgud. Alkohol vähen-

dab tööjõudu. Õnnetused töö juures. Otsekohene tasu rahas. Vajadus ühinemiseks, et sellest pahest vabaneda.

5. Kauplemine ja „liigud“.

„Liigud“ ostmise ja müümise juures. Aineline kulu, tihti ka petmised. Kaup — kindlas rahas.

6. Teisi viinaga seotud kombeid.

Niisutamine, kui mõni uus asi ostetud, kihlveod j. t. kohalikud (eriti!) kombes.

7. Üldine neis kommetes.

Inimesed otsivad põhjusi alkoholi tarvitamiseks ja leiavad neis kommetes. Tihti on need kombes noortele aluseks alkoholiga tutvumiseks ja hilisemaks jooma harjumiseks. — Hoidutagu alati mõtteta kommets täitmisest, ka maitsemisekski vastuvõtmisest. Kindel seisukoht — mitte tunnistada neid veidraid, iganenud ja kahjulikke oma tagamõttega kombeid, mitte esimest järeleandmist teha!

8. Kohalikest elust.

Laste vabad jutustused ja täiendused. Kogutud andmed ja nende arutus, koondades hiljem sõnas ja graafi-

Saateaineks — õpetaja isiklike mälestusi, ilukirjandusest mõni väljavõte

Kellele pärandati varandus?

Sihimurru Mihkel teatas oma lastele jõuluõhtul suure uudise. Onu Andres, kes noorespõlves Ameerikasse reisinud ja sääl rikkaks meheks saanud, kirjutanud temale, et pärandab sellele Mihkli lastest suure varanduse, kes valib endale kõige elulisema ameti.

Pangu nüüd iga laps oma tuleviku plaanid paberile, tema, isa, saadab need siis onu Andresele, kes selle järele oma otsuse teeb. Oli nüüd Sihimurru lastel mõtlemist ja kavatsemist. Igaüks tahis rikka onu pärandust omada.

Vanem poeg Valli, kes sügisel käis leeris, oli senini arvanud, et pärib isatalu, ega maksa temal seliepärast hoolida millestki muust, oli üsna pahane. Mis onule ikkagi kirjutada, kui kooliaeg juba möödab ja kõik paremad kavatsused isatalu pärast kõrvale jäetud. Mõtles siia ja sinna ning kirjutas siis viimaks:

Armas onu!

Kui mul oleks raha, ostaksin auto ja korraldaksin igapäevase ühenduse linnaga.

Valli.

Teine vend, Jaan, kes alles koolis käis, arvas pea leidvat õige otsuse. Ta kirjutas:

Kulla onu!

Kui sa minule päranduse annad, siis hakkan kohe sportlaseks. See amet toob kuulsust ja au mulle ja meie rahvale.

Jaan.

Noorem vend, Villu, kes alles esimest aastat koolis käis, kirjutas:

Pai onu!

Minu teen sinu rahaga kino, avaldas oma soovide. Villu.

Vanem õde, Hilja, seminari esimese klassi õpilane, avaldas oma sammuse soovi:

Hea onu!

Kui ma sinult raha saan, et pole tarvis enam seminaris käia, nagu vanemad tahavad, siis lähen Draamastuudiosse või baletikooli õppima. Säält läheb tee kuulsusele ja aule.

Hilja.

Noorem õde, Linda, kes alles kuueaastane oli ja kodus ema samme lühendas, ei osanud veel kirjutada. Vaatas arusaamatult kord ühe, kord teise otsa ja läks jälle mängima oma nukkudega.

Viimasel pühapäeval, kui isa küsis: „Noh, Linda, kas sa siis onu pärandust ei tahagi?“ — pani Linda sõrme suhu, läks ema juurde ja küsis, mis see pärandus õige on.

Kui ema Lindale oli asja seletanud, kurtis see, et ta ei oskavatki ju veel kirjutada.

Aga mis sa siis teeksid, kui suureks saad?“ küsis ema.

Linda pistis sõrme jälle suhu ja mõtles. Siis peitis pea ema sülle ja sosistas:

„Tahaksin olla sama hea ema kui sinagi ja süüa veel rohkem loomi“.

Ema tõstis Linda sülle. Otsiti paberit ja kätt ema peos hoides, kirjutas Linda:

Kuku onu!

Tahan olla sama hea ema kui emagi ja süüa veel rohkem loomi.

6-aastane Linda.

Kes teist, noored lootusringide tege-lased, katsuks ära arvata, kellele pärandas Ameerika onu oma varanduse. Saatke vastused selle lehe toimetusele (Rataskaevu 22, Tallinn) ja lisage omalt poolt juurde, missuguse elukutse teie endale valiks, et seda Ameerika onu varandust pärandada. Võib olla, et Sihimurru laste vastused ükski ei meeldi Ameerika onule. Vastuste saatmise tähtaeg 1. jaan. 1930.

E. Rungi.

Aineid teemide koostamiseks

1. Haigused, enneaegne surm ja päritud kidurus ning nürimeelsus alkoholi tarvitustena.

2. Inimese valitsemise vajadus kui inimesele vaimlise elu võimaldaja ja teed tahtejõu kasvatamiseks.

3. Miks tarvitavad inimesed joovastusaineid ja kuidas neist hoiduda, millega asendada.

4. Parajus — kui tee joomisele (suurele hulgale) ja kiusatus teistele.

5. Elureformi vajadusest ja teedest.

6. Tublidusest ja kuidas saada tubliks.

7. Kodu ilustamisest ja mõnususdest hästi korraldatud kodus.

8. Kuidas joomarid naabrid kahju toovad kainetelegi, kuidas joomine on ühiskondline pahe.

9. Joovastusained majanduselu hävitajana — otsekoheselt ja kaudselt.

10. Töö — kui kõikide elu mõnususste looja, kui lõbu allikas ja iseloomu kasvatusvahend; kuidas joovastusained raiskavad tööpäevi, toovad kaasa lohakust töös jne.

11. Joovastusainete tarvitamise algus ja võitluse käik nende vastu (ajalugu).

12. Alkoholi keelust, kohaliku keeluseadusest.

Saateaineid ja materjali

ning juhiseid leidub osalt koolides juba olevais, kui ka Eesti Õpetajate Liidu kaudu saadavais raamatuis:

- „Päikese poole“, J. Elango toim.
lugemise Kr. 2.50
„Rahva lootus“, J. Elango toim.
käsiraamat. „ 2.50

- „Vabatahtlik laste karskustöö“,
J. Elango. „ 0.25
„Tubak ja tema kahju“, Soome
keelest E. Kutsar „ 0.25
„Alkoholi keeld P.-Ameerika Üh-
riikides“, Dr. P. Speek „ 0.50
„Mehised mehed“, J. Järv „ 0.25
„Villem Navi elupäevad“ P. Kr.
Manteuffel „ 0.40
„Meie õnne vaenlane“, J. Elango
„Joovastusained ja majanduselu“
P. Kochtinsky. „ 0.15
„Kuidas olla terve ja tubli“, P.
Kochtinsky „ 0.15
„Kevadik“, E. Noorsoo Karskus-
liidu ajakiri, aastamaks „ 0.75
M. Nurmiku toimetatud kõlblusõpetuse lugemikud:
„Vaimu ja valguse lapsed“ Kr. 2.—
„Päikese lapsed“ „ 1.—

Iseseisvaks tööks õpilastele

kasutatagu kohaliku elu vaatlusi ja nende statistilist ja graafilist koondamist, nagu: majandusline kahju aasta jooksul talu, küla, valla piires ja mis selle eest kohalikus elus parandada võiks (arvestades ka kodu-õlut, veine), õnnetusi ja kuritöid ning kõlblise elu pahesid jne.

Valikuks mängu.

Head ja halba. Üks mängijaist, arvaja, lahkub teise ruumi. Teised rühmituvad kahte ritta, vastamisi. Ühes reas olijad võtavad omale ülesande mõnd iseloomu head, teised — halba joont väljendada. Tuleb tagasi arvaja ja püüab nüüd mõista neid iseloomu omadusi, mis mõlemis reas olijad esiti korruga väljendavad, hiljem aga üksikult see, kelle ette seisma jääb arvaja. Kelle väljendus võimaldab mõistmise, see jääb uueks arvajaks, kuma endine tema asemele ritta läheb.

Laulu arvamine. Üks mängijaist eemaldub, teised valivad ühe laulu. Sissetuunud arvaja esitab nüüd ühele ehk teisele küsimusi ja need vastavad pikema lausega, kuhu osavasti põimitakse ka selle laulu valitud salmist ük-

sikuid sõnu. Kelle lause põhjal arvamine võimaldus — jääb uueks arvajaks.

„Tädi Lii“. Mängijad kõik ringis, käed vabad, käivad ringi. Mängu algataja ütleb: „Tädi Lii teeb ikka nii“, tõstes selle juures, näiteks, käe õla kõrgusele ja viibates. Teised teevad kõik järele, kuni ring käidud, siis korrad algataja lauset ja tõstab, näiteks, teise käe, tehes mõnda teistsugust liigutust; kolmandama ringi puhul jalga, siis õlg jne... kuni naer lõpetab viimaks mängu.

Laulumänge leiavad koolid A. Raudkatsi raamatust „Laulumängud lastele“, mis ilmunud „Looduse“ kirjastusel läinud kooliaastal. Raamat sisaldab üle 80 laulumängu.

Kroonika.

Kodukaitsese ja karskuse. Kaitseliit on mõeldud kodukaitses relvadega, kuid loomulikult kuulub kodukaitsesse ka üldine kodude heaolu. Et alkohol on üks tuntuim kodude

heaolu vaenlane, riigi ja inimsoo õnnetus, siis oleks nii mõistatav, et kaitseliidu ringides, võideldaks ka jõe kohaselt — mitte küll relvade, vaid sõna ja eeskujuga — alkoholi pahet

vastu. Seni aga pidime nii kohtadel nägema kui avalikel koosolekuil kuulma, et kaitseliit oma pidudega otse propageerib alkoholi prasinguid (nagu tuletõrje ja jahimehed), mis seda pahem, et neile tegelastena kaasa kistakse tihti lapsi ja noori. Võiks id muidugi olla ka erandid, kuid üldjoontes oli see meeskaitseliidus kahjuks nii. Seda rõõmustavam on kuulda ajakirjandusse pääsenud teadet, et Saare naiskodukaitse on võtnud oma töökavva karskusaate õhutamise ja selleks avalikult tegutsenud. Jääb tõsiselt soovida, et naiskodukaitse üldiselt oma ülesannete hulgas kodu üldise hea käekäigu teostamisel näeks karskus-kasvatustööd noorte seas, karskusmõtte õhutamist ja tegelikku karskusmeelsust meeste ridades — kodudes ja organisatsioonides. Tervete ja elujõuliste kodanikkude kasvatamine on viljakam ja väärilisem töö kodukaitses.

Laste kaitse. Läänud kevadel korraldas E. Naiskarskusliit Tartus lastekaitse nädala, kus vanemaile alkoholi halvavat mõju selgitati, eriti laste peale, ja üles kutsuti vanemaid juba noorelt lapsi hoidma alkoholi eest. Vanemad, kes lubaduse andsid oma lapsi karsketena kasvatada, kirjutasid oma laste nimed n.n. „kuldraamatusse“, kuhu on kogunenud Tartus üle tuhande lapse nime.

Autojuhid karskeks. Kui palju juhtub autoõnnetusi, kus enamasti ikka süüdi juhtide joobnud olek. See asjaolu on mitmes riigis sundinud teid otsima, kuidas saaks autojuhid karskeks. On kutsetunnistuse andmisel saanud tingimuseks täiskarskus, on erilisi märke hoolsa kontrolli all antud täiskarsketele juhtidele, mille põhjal rahvas kergesti karske juhiga auto leiaks.

Nüüd on ka Eesti autojuhid otsustanud koonduda oma karskusrühma ja varsti võiks meilgi võimalus avaheda vastava välismärgi järele valida auto, mille juht kaine mõistusega oma vastutavat ülesannet täidab. Ei ole kahtlust, et sõitjad seda võimalust alati kasutavad ja nii elu ise siin karskuse võiduks mõjub.

Karskuse hinnanguid. P.-Ameerika Ühisriikide keeluseadus tugeneb tähtselt majanduselule ja kõrgele tehnilisele kultuurile, f. Tun- tud autokuningas Henry Ford on ühes Ameerika ajakirjas väitnud, et kui Ameerikas peaks veel võidule pääsema joovastusainete nautimise vabadus, siis tähendaks see otsekohest tööstuse ja rahvamajanduse hävitamist ja tema likvideeriks kohe oma ettevõtet. Alko-

holitarvitaja ei ole usaldatav ega jõuline tööline.

Itaalia võimumees Mussolini oli jutuajamisel ühele Inglise ajalehele avaldanud oma kavatsuse muuta Itaaliat veinimaast nisukasvatajaks. Selleks on ta takistanud viinamägede rajamist ning sulgenud 5 aastaga 27.000 kõrtsi, ähvardab sulgeda aegamisi kõik, olles veendunud, et Itaalia majandusiselt sellega tugevasti võidab ja maailma viljaturust rippumatuks saab, kui need hiigla maa-alad, mis praegu viinamägede all, muutuvad nisuväljaks.

Koduõlle ja koduveini valmistamise piiramisele seadusandlikul teel on kavatsetud asuda Lätis, mis oli tähtsamaks küsimuseks septembri lõpus Riias teostunud üleriiklises karskuskongressil. Lätis valmistatakse aasta jooksul 7 miljoni lati väärtuses koduselt alkoholi.

E. Ö. L. karskuskongressi kõnereiselt. 12.— 29. oktoobril teostus esimene kõnereis Tartumaal, peamiselt Võnnu kihelkonnas. Enamikus kooles ollakse karskuskasvatustööle andunud, teistes alatakse tööd. Üldist poolehoidu leiab laste võistluskirjutis, mis ka vähemais kooles täiesti teostatav. Kus aga vanemad klassid olemas, seal on töö süvendamiseks ja mitmekesistamiseks lootusringid moodustatud.

Ei saa märkimata jätta ühte üllatavat tähelepanu sellelt kõnereisilt: leidis ühes koolis vanem õpetaja-juhataja, kes jätnud omale vabaduse suitsetamiseks õpilastega töötades tunnis, ja seda järjekindlalt...

Teine kõnereis on novembri keskpäevil Tartumaa kirde osas, kuna kolmas teostub detsembri esimesel poolel Viljandimaale, põhjapoolsesse ossa.

Noorsoo Karskusliidu võistluskirjutis. Eelmiste aastate eeskujul on Noorsoo Karskusliit jällegi välja kuulutanud võistluskirjutised noorsoole. Teemideks on seekord: 1) Ühe noorsoo-organisatsiooni ajalugu ja 2) Millisena kujutleksin ideaalset noorkarsklidat? Kirjutajate vanadus ei tohi olla 1. II.30. a. üle 21. a. Auhinnaks antakse paremate tööde autoritele: I — 30 kr., II — 20 kr., III — 10 kr. Auhinnad antakse välja kirjanduse näol auhinna-saaja valikul.

Noorsootegelaste kursus. Eelseisval jõuluvaheajal korraldab Noorsoo Karskusliit järjekorralise, arvult neljanda, noorsootegelaste kursuse Tartus. Kursus kestab viis päeva. Kavas on teoreetilised loengud, praktilised harjutused ja näitlikud koosolekud ja õpiringid ning ekskursioonid.